

Передплата

на «РУСЛАНА» вносьть:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . . . 2:50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 16 франків
Поодинокое число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о год. 6-ій пополудни.

Реданция, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні денесеня по 15 кр. від стрічки.

Фінансове і економічне положенє Угорщини.

(X) Недавно зібрав ся угорський сойм для полагодження державного бюджету, а оноді міністер скарбу внїс в посольській палатї бюджетове предложенє на р. 1901 і виголосив при тїм погляд на фінансову і економічну господарку Угорщини. Угорський бюджет вельми для нас цікавий вже з того powodu, що Угорщина платить на спільні видатки 31.4% а Австрия 68.6% і в переговорах квотових депутатий Угри ледви скланили ся піднести сей процент до 34.75, а нїяк не хотїли прийняти 35.6.

Тимчасом Угорщина, котра властиво на фінансовім полі ділає доперва 32 роки самостійно як незалежний державний органїзм, працяє з горячковою енергією і не лякає ся найбільших жертв, щоби відробити довголітне занедбанє і побїч політичної здобути собі також економічну незалежність супроти Австрії, а навіть в дечім її випередити. Угорщина є отже молодечим органїзмом, якого розвиток поступає значно скорше як в державах з давнїшого культурою і повільнїшою на державнім полі діяльністю, а угорський бюджет показує наглядно, як покривдженою є Австрия в розділі спільних видатків і яку шкоду она поносить задля безпарламентарної провізорії.

Угорський бюджет, що в 1870 р. досягав ледви 400 мільонів корон у видатках, переступив о 56 мільонів корон квоту 1 мільярда отже підніс ся протягом одной генерациї більш як о 160%. До недавна бороли ся Угри з безстанними недоборами. Бували роки, де самі додаткові кредити забирали кількадесят мільонів зр., де треба було довгами покривати не лише всі надзвичайні видатки, але навіть певну часть біжучих адміністраційних коштів. Наслідком того зростав тягар довгів рікрічно, тим важнїй, що затягано високо-

процентові (6% або 7%) позички значно понизше рагі. Здавало ся, що Угорщинї грозить фінансовий занепад, що молодий, не дуже сильний економічний органїзм не выдержить тої троха авантурничой економічно-скарбовой політики.

Однак успішно і вміло переведений викуп залїзниць, успішний процвіт рільної продукції, вельми бистрий розвиток промислових і промислово-рільних підприємств, енергічно пособлюваних державою, на останку вельми розважна фінансова політика під кермою Кольмана Тиси і Векерлього довели до того, що в р. 1888 замість протяглогo недобору виступили досить значні надвишки бюджетові, а економічна господарка Угорщини, оперта на сильних підвалинах, выдержує нинї порівнанє з неодою заграничною державою, маючи спромогу заспокоїти безнастанно ростучї потреби публичной адміністрації.

Предложений соймови бюджет на р. 1901 враз із замкненєм рахунків на р. 1899, хоч не виказує великой надвишки (36.000 корон), є доказом, що фінансове положенє Угорщини є зглядно доволї корисне. Доброю ворожбою на будуччину є обставина, що рахунки з 1899 р. замкнено дійсною коловою надвишкою 16 мільонів корон.

Так корисний добуток спричинили з одного боку значні надвишки в доходах, що є доказом успішного економічного стану краю і обережного прелїмінованя, а відтак ошадности в видатках, які виносили кругло 12 мільонів корон, що свідчить знов корисно про начальну управу державного скарбу.

Бюджетові надвишки, які повтаряють ся від 10 літ, довели до таких значних засобів готівки в касї державній т. зв. касові засоби, що правительство виступає з внесеном видїлити з тих засобів около 30 мільонів корон на покритє всяких інвестицій вобсягу комунікацій залїзничих, водних, дорогових, на пристань в Рєці, всякі будівлі і т. д. Характеристичною вельми

обставиною є, що правительство в одной році має призначити 5 мільонів корон на будову народних шкїл. Як то можемо ми позавидувати сего Мадярам, що з державних фондів можуть так пособлювати народне шкїльництво! Цїла повисша фінансова операція має бути переведена поза рамами бюджету, чого не можна виправдати з огляду на прозорість і лад в державній господарцї. Мабуть одинокою понукою була тут охота затаєня недобору 30 мільонів корон, що псувало би ефект надвишки бюджетовой. Повтаряє ся тут те саме, що в Австрії практикує ся від 1897 р. з т. зв. інвестиційним бюджетом.

Вїдрадною для Угорщини обставиною є, що може на 1901 р. призначити около 75 мільонів корон на самі публичні інвестиційні роботи. В тїм містить ся повисших 30 мільонів з засобів касових і 45 мільонів бюджетових доходів. Головна часть з того йде на залїзницї, іменно на удержавленє залїзничих підприємств.

Видатки і звичайні доходи піднесли ся в сїм році о незначну розмірно квоту кільканайцяти мільонів корон, з чого знов більша часть припадає на адміністрацію залїзниць. Зріст війскових видатків (на спільне військо і маринарку) спричинив підвишенє участи Угорщини в спільних видатках о 2.5 мільона корон. Очевидно не обняті тим видатки на китайську виправу, що доси вже мало около 10 мільонів коштувати, що не стояло би в нїяких відносинах до дійсних торговельних інтересів Австро-Угорщини на китайскім торзї.

На останку згадати ще потреба про два важні уступи у викладї міністра скарбу. Прелїмінуючи о 7.5 мільона корон низших доходи з державних копалень і залїзних гут, впевняв міністер Люкач, що не так скоро можна сподівати ся поправи на залїзнім торзї. Свїдчить се о тверезїй і розважнїй фінансовій господарцї, яка предвиджує зменшенє доходів і має відвагу прилюдно признати ся до того при-

ВІСПА.

Оповіданє Вацлава Космака.

З чеського переклав Я. Юлев.

II.

По двох літах.

(Конець).

Зима минула. По межах топив ся снїг, по сьмітих свистав по огородах, жайворонки прилетїв від моря і весна почала зеленїти ся і розцвітати, — весна для Манї так красна, так весела, так приємна, як жадна нї перед тим, нї опїсля.

В мартї помер старий, слабовитий лїсничий, а єго місце заняв Добрак. Коли дістав декрет, прочитав єго три рази раз-по-раз, відтак вложив єго до кишенї і пішов до Червоного Двора. Маня була сама в кімнатї. Добрак виняв папір, подав єго Мани і сказав: — Читайте!

Стояв перед нею випрямований і покручав вус.

Маня прочитала, спалєла і сказала: — Гратулюю вам сего сердечно. Ви собі се заслужили.

— Панно Маню, як довго мушу чекати, аби мати паню лїсничову?

Маня глянула на него спровола і вказала рукою на дзьоби по лицю. Але молодець — нї — тепер вже пан лїсничий — вхопив єї за руку і повторив.

— Маню...

Вона стиснула єму руку і сказала: Говорїть з родичами. Батько є в збїжницї.

Лїсничий пішов по него. Маня зістала непорушимо на місци і зложила руки. Серце єї тьохкало, а по блїдїм єї лицю перебіг усмїх, як сонце через сумну країну. До кімнати увїшла мати.

— Мамцю, — шепнула Маня, — ту був пан Осип.

— Уже пішов?

— Пішов по тата. Зїстав вже лїсничим.

— Так? Сего гратулюю єму.

— А відтак, мамцю, а відтак питав мене, чи я хотїла би бути панею лїсничовою? — шептала далї й положила голову матери на груди і вїв єї обїмила.

Мати гладила єї голову і вітхала: — Моє серце, будеш з ним щасливою?

Маня встала і замість відповіди поцілувала матір в уста.

На дворї стояв довго Свобода з паном Осипом, відтак взяв єго під рамя і повїв на гору. Коли прийшли в кімнату і зачинили дверї, обїймив Осипа, поцілував єго і сказав: — Вітаю тебе, Осипе, у нас. Від нинї ти тутки як дома. Маню, ти вдоволеня?

Осип підїшов до неї, взяв єї за руку, обїймив за шию і поцілував.

Маня усмїхнула ся і сказала: — Напастнику!

Першого цвїтня було в Червонім Дворї весело. Соляр мав нові, жовті чоботи, нову бурку і новий капелюх. Конї запряг в червонї шлїй, а повозку вичистив як зеркало. До неї усїла Маня і дружки. До другої повозки усїв Осип і сьвідки, до третої прочї гостї. Пігнали до Чезїна. В Чезїнї церква — сама янїсть. Сьвященник повінчав їх, жертвував за них Службу Божу і весільні рушили з церкви. Молоді супруги пішли на Каролїв грїб. Маня завїсила в руки

укладано пляну державної господарки. Другою вельми цікавою, а для австрійських фінансів некорисною обставиною є, що після дат поданих в exposé угорським, австрійський скарб буде мусів звернути угорському за перше півроче 1900 р. з титулу вивезеного з Австрії до Угор цукру, пива і нафти значну квоту 6-8 мільона корон, маючи до жаданя в заміну від Угорщини з титула доведеного до Австрії угорського спиритусу дрібною квотою 0-9 мільона корон. Чиста отже страта Австрії з титулу прийнятої в угоді з Уграми нової засади розчислювання доходу з повисших 4-х споживних податків (Überweisungsgesetz) виносить за одно півроче около 6 мільонів корон. Супроти того незначне підвищення угорської квоти на спільні потреби не винагородить навіть сподіваної шкоди, яка спаде на австрійський скарб, наколи дотеперішні обопільні відносити торговельні обох держав в обороті цукру, пива, нафти і спиритусу не підпадуть якійсь зміні в користь Австрії. Огляд угорського бюджету не дає нам відрядного з'явища і підстави до оптимістичних поглядів на будучину.

3 виборчого руху.

В Тернопільщині веде агітацію за собою на велику скалю кандидат з IV. курії п. Вячеслав Будзиновский. Виборчу відозву видрукував в формі п'ять аркушевої брошури, по руски і по польски в 3.000 примірниках і розкидав її по селах свого виборчого округа. В сій відозві пішов автор може найдалше в кандидатській ліцитації, бо своїм виборцям обіцяє навіть викупно землі правительством і розділене її між мужиків. Колиб навіть мужик опісля задовжався і его ґрунт пішов на ліцитацію, то правительство буде обовязаним викупити знов ґрунт і передати его другому рільникови так, щоби лише той міг бути в посідаю рилі, хто дійсно на ній працює. Справдішнє соціалістичне ельдорадо! Такими утопіями інтересувалися до тепер круги учених і недоучених соціалістів, тепер ввела їх національно-демократична партія у вир виборчої агітації, як реальний постулат, який має довести її до побіди і забезпечити мандат. Але хіба лиш дуже короткозорий політик може надіятися якогось успіха з такої акції. Коли виборці справді повірять тим, неможливим до здійснення, обіцянкам, то тим скорше розчарують ся і тим яснійше провидять, що тут не ходило о їх добро, а тільки о їх глоси, о мандат для помислового кандидата.

Межи давними союзниками з консолідації розвиває ся чим раз завзятійша борба. Орган «общерусскої» партії, яка тепер перекрестила ся на «русско-народную» партію, заміщає зав-ангела свіжий вінок, відтак обоє вклякли і молили ся крізь сльози.

В Червонім Дворі був бенькет і танці в цілім домі. На долині в челядній верховодив Соляр.

Чути було самі жарти і сьміхи. Коли Соляр спостеріг пан-отця, що як-раз надходив, закликав стару дівку Качу: — Качо, іди цілуй руки, пан-отець іде.

Кача пішла а Соляр за нею. Коли приступили до пан-отця, сказав Соляр: — Всечеснійший отче, звінчайте нас, — Кача сего також бажає.

— А йдиж ти триндакало! — розлютила ся Кача і втікла не поцілувавши руки.

Пан-отець засьміявся і пішов на гору.

Там був гамір до півночі.

Другого дня сполудня провадив Осип свою молодку подругу філюючими ланами до лісничівки, де вже були кімнати, кухня, спіжарня, хлів, курник — всьо приладжене. Ішли уржайними нивами. Сонце сьміяло ся, пташина цвирівкала й радувала ся, а ангел щастя літав по-над землю. Ішли хорошим яром.

Ступайте ним аж до смерті!

звив «к друзям нашего народа», щоби не допускали до народа «Свободу», «которой последние нумери заповняются» всякого рода нападами, ругательствами, клеветами і інвективами против русско-народной партії, а натомість ширили між народом газетку «Русское Слово», яку редакция постановила на час виборчого руху висилати безплатно, за зворотом лише 20 гелерів на покриті поштової пересилки. Сих 10 кр. має стати доказом, що львівський штаб «не розполагаєт фондами», але на друк тисячій примірників фонди вже якомсь найдуть ся...

Польський центральний комітет виборчий розпочав вже свою діяльність. Вчора в полудне відбуло ся інформаційне засіданє комітету, а повне засіданє его для вибору виконуючої комісії, як і затвердження деяких кандидатур з V. курії, відбуде ся дня 29. с. м. З нагоди уконститування ся центрального комітету замістили так «Дѣло» як і «Галичанин» статі повні жовчи і обуреня за те, що не лише центральний комітет намірає ставити свої кандидатури в руских виборчих округах, де уміркований, руский кандидат мав би всякі шанси вибору, але навіть і польські сецесіоністи, стоячі поза центральним комітетом, польські демократи і людовці висказують той самий погляд що - до виборів у східній Галичині. Очевидно, що ми, з нашої сторони виступаємо з цілою енергією против таких затій польських політиків, так як рускому народови належить ся правно відповідне заступництво в соймі і державній раді, але на адресу опозиційних органів мусимо звернути запитанє: хто викликав вовка з ліса, хто довів до того, що пиві справді навіть найумірненійший і добромислячий Поляк не може рівнодушно відносити ся до москвофільської пропаганди і соціалістичних стремлень, які пиві взяли верх в рускій політиці? Яке пиво варить ся, таке прийде ся і випити.

Реформа народного театру.

(Далі).

Богато цікавішим є Гавалевича «Меморіял в справі людowego театру». Передовсім подає автор коротку історію повстаня та однорічного існування такого-ж театру в Варшаві.

В жовтні м. р., по мысли закона, обовязуючого всі кураторії тверезости в границях Царства і Королівства, постановлено заложити на початок першу людову сцену в Варшаві, як взір для других сего рода, провінціоньних сцен. Організацією її, артистичною і адміністраційною управою заняла ся особна підкомісія, зложена з трех членів, привалежних до складу комісії людових забав, яка є виконуючим органом варшавської кураторії тверезости.

Утворено особну труппу, переважно з провінціоньних сил (між ними є і зв'язні з нашої сцени обоє пн. Керницькі), зложеною зі звыш сорок осіб крім сценічної прислуги, скомплетовано власну оркестру, уряджено провізоричну сцену і аудиторію, з конечности в одній з війскових уїздильниць, бо не було можна найти в Варшаві відповіднійшого люкало для поміщення тисяч кількадесяти видців, і дня 18. падолиста м. р. розпочато давати щоденні представленя вечером, а в неділі і сьвята також інобулудни.

Інструкція, обовязуюча згадану комісію, домагає ся вибору моральних штук, поучаючих, малоючих жите простолодя і середних клас, а з огляду на кошті і недостаточність сценічних средств каже уникати виставних штук, балетів і опереток. Виключені сьуть також твори, підбурюючі неохоту чи упередженя одних верств проти других, так звані «сальонові» штуки з невичайним змістом і ховзкою моральністю, як також твори понижаючі повагу представителів власти, духовенства, інтелігенції.

З огляду на свою ціль представлення мають відбуватись у вільний час для робочого люду по можливо низьких цінах. Білети вступу на стоячі місця коштували 10 коп., а найдорожші крісла в I. ряді 75 коп. Театр виповнений по береги давав приміщене 1300 особам і в сих услівях найвысший дохід від представлення заледви коло 240 рублів. Помимо дуже оцадно укладаного бюджету, помимо винагородження артистів в границях місячних гаж від 30 до 100

рублів максимально, помимо безплатного поміщення театру в правительственнім будинку і зовсім безкорисної праці головних управителів людового театру, кошті інсталяції і адміністрації в першім році, доходячі до 100.000 рубл., не давали покрити ся з доходів за білети вступу, про ажи афішів і зисків з буфету.

Для уникненя предвиджуваного недобору, особливо через зменьшенє доходів в ліпших місяцях, показали ся конечними, як одиницькі ратунок: редукція видатків, затвердження в бюджеті, побільшенє сидячих місць для видців і відповідно не велике підвищенє ціни білетів, з виімкою стоячих місць.

В бюджеті людового театру на слідуочій рік поміщено як найвысшу цифру розходу на удержанє труппи, оркестри, служби, кошті вистави, авторські гонорарі, електричне освітленє і огріванє, суму 89.238 руб. 20 коп., понад яку не вільно буде театральній адміністрації переступити ані на один гріш. Отже місячний дохід повинен виносити пересічно коло 7.500 рублів, можливих до осягненя лише при заповненю публікою 2/3 амфітеатру в протягу цілого року на всіх вечірних представленнях.

Се услівє навіть в такім великім і рухливім місті, як Варшава, яка має коло 650.000 мешканців, навіть супроти замилованя публіки до театру, буде для дирекції і режисерії людового театру надто твердим оріхом до розкусєня.

Наведений примір — каже дальше п. Гавалевич — може бути не лише наукою, але і ризиковним підприємством. Тож заснованє вандрівного, людового театру в Галичині виключним коштом краю, я уважав би при найліпших услівях *звідничим експериментом, а що найменше передчасним*. Застановлюючись над евентуальними коштами вандрівного театру, п. Гавалевич твердить, що они мусять перерости кошті постійної сцени і оцінює їх до висоти доконечної суми 150 до 200 тисяч зр. річно. Примір приватних вандрівних труп, які удержують ся при меньших коштах, не доказує тут нічого, бо сї театри живуть сею «театральною мізерією», яку ми висше зілюстрували у своїх выводах. Автор меморіялу вказує на те, що персонал людового театру мусить бути численнійший за два ґуртових сцен і епізодичних ріль, а короткий афіш, хотяй би найголоснійшого автора не збавить публіку людового театру так, як заповідженє вистави в 5 актах і кільканайцяти відслонях, зі сьпівами і танцями і довгою «літанією» виступаючих осіб.

Зваживши сї всі найважнійші згляди, — каже автор, — прийдемо з конечности по висновку, що людовий, вандрівний театр, удержуваний фондами краю, з ограніченим репертуаром, з низькими цінами місць, з балетом перевозових коштів, з безнастанними клопотоми відповідне поміщенє в зимовім сезоні, а ще більшими в літнім сезоні, з стотисячним бюджетом видатків, а виглядом нецєвних доходів, — мусів би паразитись навіть при найкориснійших услівях на знатний і сталий дефіцит, який поглотив би необчислені суми в краю, що має стільки животнійших потреб до заспокоєня.

Так шпше варшавський Поляк, театральний експерт і ентузіаст драматичної штуки! Після того подає кілька проєктів для модифікації первісного помислу ініціаторів соймового внесеня. І так передовсім пропонує, щоби відняти людовому театрови вандрівний характер і засновати два постійні театри у Львові і Кракові. Кошти такого постійного, людового театру подає на 111.800 зр. не вчислюючи в се кошті будови і інсталяції театру. А що-до провінції, радить послужитись в сій цілі одною або двома ліпшими, провінціоньними труппами під дирекцією приватних підприємців, зобовязуючи їх до вистави популярних штук по зниженій ціні в кождо суботу, неділю і сьвято в назначених контрактом містах. За те побирали би они субвенцію, а в иньші дни могли-б грати штуки після довільного вибору і за довільні ціни місць.

Вкінці також і п. Гавалевич вказує на аматорські театри, які найдешевше і найкориснійше можуть сповнити завданя людового театру не заводовими акторами, але аматорськими силами зміж селян і ремісників, як се діє ся в Чехах, Німеччині і Франції. В сій цілі пропо-

нує вислати до охочих для вистав місцевостей організаторів і режисерів театру, платних розуміє ся чи то виділом краєвим, чи повітовими. А з часом, кінчить автор, може і у нас прославили би ся такі Горжиці, як в Чехах, або Шлірзе, як в Тиролю.

(Далі буде).

З політичного поля.

Narodni Listy доносять, що міністерство справедливости завівало висший краєвий суд в Празі, щоби суди в Чехах урядовали так, як перед знесенем язикових розпоряджень гр. Клярого. Дальше доносить сей дневник, що висший краєвий суд перелаз дотичні розпорядження міністерства підвластним судам, які по більшій часті вдовольнили ся поданем сего розпорядження до відомости своїх урядників. Однак один зміж окружних судів толкує се розпоряджене в дусі цілковитої рівноправности обох язиків, покликуючись при с'їм на кабінетовий розказ ц'саря Фердинанда з р. 1848, який запевнив таку рівноправність. В другім окружнім суді завівав президент урядників, щоби міністеряльне розпоряджене толкували собі після власного, найліпшого переконання.

В угорськїм соїмі правнича комісія радила вчєра над проєктом закона дотично декларації архики. Франца Фердинанда з нагоди єго подружя. Сель заявив супроти противних виводів кількох бесідників, що інартикуляція декларації є потрібною і доказував, що ся декларація годить ся зовсім з законом з р. 1723. Морганатичне подружє є інституцією, принятою на цілім континенті; єї правне значіне полягає на тім, що анї жінка, анї діти не входять до стану, до якого належить отець. Понеже II артикул закона з р. 1723 постановлює, що лише Austriae archiduces (австрійські архикиязі) мають право наслідства престола, то виходить з сего, що потомство з морганатичного подружя архикиязя Франца Фердинанда не має права до престола анї в Австрії, анї в Угорщині. Сель просить о принятє проєкту. Дальша дискусія відложена до пинї.

Мирова нарада в Пекїні відбуває ся нинї на запрошенє китайских повномочників Лігунчанга і Чінга. В запрошуючїм п'єсьмі до дипломатичного тіла висказують ся оба китайські заслушники, що вже найвищий час розпочати мирові кроки. Особи, які завинили в боксеркїм повстаню, стануть покараними після китайских законів. За знищенє посольств Китай заплатить відшкодованє, яке установлять держави. Европа одержать нові торговельно-політичні концесії. Однак тому, що жаданя держав є ріжні, нехай кожда з них сформулує виразно свої постулати. Але передовсім, з хвилею розпочатя нарад повинні держави здержати ся з всякими ворожими кроками против Китайців. У відповідї на се заявив французский посол Тіхон, що хотяй приймає з вдоволенем признанє китайского правительства, що оно нарушило кардинальні права народів і є зобовязаним до відшкодованя, однак военні кроки держав не устануть доси, доки не упадуть голови головних виновників заговору проти чужинців. Ся заява відповідає зовсім теперішньому положеню в Китаю, де повстанчий рух виступає з новою силою. В Кантонї Китайці нарушили навіть гроби Европейців, а багато осіб з поступової, китайської партії, прихильної чужинцям стято, або покалічено. Навіть про Лігунчана доходить слухи, що єго здеградовано з причини, що не зумів перешкочити вправі на місто Паотінфу.

Новинки.

— Календар. В неділю: гр.-кат. Педяї; рим.-кат. Сімпліція. — В понеділок: гр.-кат. Якова апост.; рим.-кат. Кордулі п. — Ві в то рок: гр.-кат. Єрлампія; рим.-кат. Івана Капістрана.

— 3 руского „Сокола“. Загалні збори Товариства гімн. „Сокол“ відбудуть ся дня 4. н. ст. падолиста 1900 о год. 4. з полудня в льокалі товариства (Підвалє 7) з слїдуєчим порядком дневним: 1. Відкрите зборів промовою голови. 2. Справозданє справника з діяльности товариства в р. 1899/900. 3. Справозданє скарбника. 4. Справозданє комісії контрольної. 5. Вибір голови, 2 заступників і членів старшини. 6. Вибір комісії контрольної. 7. Внесєня членів. — Львів

2. жовтня 1900. Василь Нагірний, голова. Осип Кузьмич, справник.

— До товариства „Академічна Громада“ у Львові вислало ся в с'їм місяци около 50 нових членів. Товариство устроїдо минулого тижня інавгураційні сходи, на яких програму зложили ся три промови, деклямація і хори. Вечерок отворив акад. Косевич, сегочасний голова товариства, промовою, в якій заохочував нових членів до щирої праці над собою, щоби могли гідно з приготуванем постояти в обороні свого покривдженого народу. До старших членів товариства звернув ся Голова з заохотою, щоби витрєвали в дотепершній роботі. Другий бесідник акад. Куцак, новий член „Акад. Громади“, промовляв в імені своїх товаришів та в горячих словах заявив, що тепер, коли станули на порозі ширшої діяльности, отвирає ся перед нами терневий, але вдячний шлях, на яким працюючи, стануть гідними сивами пеньки-України. По промовах виголосив звінний декляматор акад. Пачовский свій довгий патріотичний стих. Хори під управою акад. Людкевича заслужили під кождим зглядом на признанє. Торжество закінчив укінч. акад. Цгельский промовою в імені членів товариства, що за кілька тижнів працюють пороги „Академічної Громади“. Бесідник висказав в своїй промові, що виходить з університетских мурів вповні приготуваній на тяжку борбу, яка розгорілась по усій Руси-Україні, та знає, що так єго самого, як і єго товаришів жде велика праця між цілим народом, тим більше, що бездейність многих зі старшої інтелігенції рускої під с.є пору дійшла до краю: — є се злука з найтяжшим нашим ворогом, бо московским запроданцем, що скрито мов червак точить народну підвалину. По промові відсївали всі присутні: „Ще не вмерла Україна“. На вечерку не було всіх членів товариства, бо з числа понад дві сотки взяло участь в торжестві лише около 120 членів, а іменно ті, що перебувають постійно у Львові.

— Посвяченє хреста, поставленого на личаківскім цмьантарі у Львові в пам'ять переслідованих руских і литовских унійтів російским правительством, відбуде ся дня 21. с. м. о 4. години пополудни.

— Учительські табелі службові. Міністерство скарбу видало важне для учителів розпорядженє. Рескриптом краєвої дирекції скарбу у Відні були учителі обовязані заосмотрювати стемпем свої службові табелі. Против того зарядження деякі учителі внесли рекурс до міністерства скарбу, мотивуючи єго тим, що службова табеля не є ніяким свідочством. Міністерство прихилило ся до того рекурсу і орекло, що службові табелі вільні від стемпля.

— Університетским асистентам міністерство просвіти управилнило ремунарацію в сей спосіб, що установлено як нормальну річну платню 1400 корон, в трех літах підвиснає ся она до 1700 корон, а в дальших трех доходить до 2000 корон.

— Виставу озочів і цвєтів устроюють в Тернополи. Отворенє вистави відбуло ся нинї

— Наукова виправа до Бразилії вирушить на днях з Відня. Цілю експедиції, в якій бере участь кількох професорів університету, є довершити орографічні поміри та слїдити тамошну природу.

— Бельгійский королевич Альберт і єго жена Клементина, в день вінчаня одержали від Святїшого Отця з благословенем мозаїковий образ св. Войтїха. Новоженцям вручив сей подарунок монс. І. ді Бельмонта, нунцій в Брукселі, котрому молоді подруги приобіццали, що небавом самі поїдуть до Риму подякувати Св. Отцеві за незвичайну ласку.

— Епілюг трамзаєвої катастрофи в Чернівцях з дня 8. мая 1898. р. Торговельний суд присудив п-ї Корповій відшкодованє в квоті 20.000 за ліченє і кошти процесу в сумі 2375 корон, а відкинув єї жаданє о признанє річної ренти, бо п. К. не мала ніякого постійного заводу і після оречєня лікарів може займати ся домашними справами.

— Самоубійство по спячці. В 226. ч. „Руслана“ подали ми звістку про Дітріха з Навелїц, котрий через 20 літ ошукував зелїзничу дирекцію. Коли оноді прихоплено Дітріха „пробудженого“, заряджено против него карне слїдство. Нинї доносять „Dresdener Nachrichten“, що Дітріх і єго жена застрілили ся зі страху перед карою.

— Вуголь замість кавяру. В Кракові арештувала поліція торговельного агента з Варшави, Станислава Дзіковского, котрий львівскому реставраторови Нафтулі Тепферови післяв замість бочки кавяру бочку дрібно потовченого вугля.

— Доля геометри на селі. До одной з львівских часописей доносєть з Півничної про наяд селян на геометру, який обовязково повин єво урядову чинність: „З поручєня краєвої дирекції скарбу прибув з Нового Санча до Півничної старший геометра евіденційний п. Йосиф Вусатовский, аби відміряти часть ґрунтів, які громада продала п-ні В. Бітнеровій. Як лише п. Вусатовский почав міряти, надбігло

кільканайцять селян з криком: „Не дамо міряти! Злодії, рабівники!“ і хотїли єму відобрати мірило. Коли напастований боронив ся, перевернули єго на землю, а баби викручували єму руки. Лєдві повело ся сільському поліціантові, Сокальскому, освободити геометру з рук розлючених мужиків. П. Вусатовский перервав урядованє і віддав цілу справу прокуратурі“.

— Паности, які строїв Англичанам боерский вожд, Девет, описує кореспондент парискої газети „Matin“: „Одного дня, — а таких було вже багато — здавало ся льордови Метуєнови, що він вже напевно дістане Девета і єго Боєрів в свої руки. Він приходить отже до якогось воєнного табору, котрий як би вимер. Лиш перед одним великим шатром стоїть стїйка, видко, що то шатро генерала, коли перед ним воєк на варті. Англійські війська підходять обережно і зі страхом до табору і по довгих та великих трудах приступають до першого шатра: дивлять ся, а оно порожне. Кидають ся на вартового перед великим шатром, а то випханий воєк, що держить в руці лист заадресований до ген. Метуєна, а в листі ось що стоїть: „Позвольте, що віддам Вам отсі старі порожні шатра на сховок. Я сего тижня дістав нові знамениті, признанєні для англійської армії, і мушу Вам за те висказати моє як найбільше признанє. Вибачте, що я не заждав тут на Вас; але за два роки може будете знов сюди переходити. Християн Девет“. Але найбільшого збитка зробив він головнокомандуючому ген. Робертсови. Деветови впало одного дня на гадку поперетинати всі телеграфічні дроти на Гайдельбергській лінії та послуччати їх з своїм апаратом. Тим способом переловив він незадовго слїдуючу депешу від ген. Гунтера до Робертса: „Я вже Деветови на карку, пішліть поміч!“ Девет відтелеграфував зараз до Гунтера: „Дуже красно! Дїстанете поміч безпроводочно. Робертс“. А до Льорда Робертса зателеграфував: „Поміч непотрібна. Девет і 5000 мужа дістали ся до неволі. Гунтер“. — В Преторії настала з того велика радість. Англійські офіцери запытали ту побїду шампанями та горівкою через цілу ніч аж до рана. А коли сонце зійшло, минула радість, бо з Блемфонтен наспіла депеша, щоби льорд Робертс послав чим скорше поміч і ратував ген. Гунтера, котрий впав в небезпечну ласку. Девет день перед тим стягнув сам для себе поміч.

Посмертна оповістка.

Станислав Харкевич, ревідент скарбової дирекції у Львові, упокоїв ся в 42. році житя. В. в. п.!

О. Стефан Кончевич, вислужений декан, парох в Підкаменї коло Бродів, упокоїв ся в 80. році житя, а 46. р. свьященства. В. в. п.!

Стефан Дзядек, судовий офіціал, упокоїв ся дня 18. с. м. в Живци. В. в. п.!

Телеґрами.

Відень, 20. жовтня. Вчєра відбула ся рада міністрів в справі будови боснацких зелїзниць. На другий тиждєнь відбудуть ся спільні наради з угорскими міністрами.

Відень, 20. жовтня. Стан здоровля міністра Резека поліпшив ся, однак реконвалесцент не покидає ще ліжка.

Прага, 20. жовтня. Вчєра відбули ся збори чєских клєрикалів, які урядили ставити власних кандидатів в V. куриї.

Відень, 20. жовтня. Нинї збирає ся німецка, поступова партія для уложеня виборчої відозви, яку в головних точках принято вже на засіданю провіднихів сторонництва.

Франкфурт, 20. жовтня. Frankf. Ztg. доносить з Тієнтсїну, що російско-німецка експедиція удає ся в сторони, де перебуває ц'сарєва-вдова.

Йокогама, 20. жовтня. У відновідь на телеґраму китайского ц'саря, жадавав від него япанський ц'сар депешєю з дня 10. с. м., щоби ц'сар повернув до Пекїну і дав незбиті докази, що китайське правительство жалує того всего, що стало ся. Китайский ц'сар повинен все вчинити, що потрібне для усмиреня населєня, як і доситучинєня державам, є се найліпша рада, яку єму може дати япанський ц'сар.

Пекін, 20. жовтня. В околиці Тунґчао розвивають Боксери дуже живу діяльність. Розліплєно відозви проти чужоземців, в яких голосять ся, що Лігунчанґ пішов між чужинців, щоби з тамошної китайської людности зорганїзувати опір против них. Побїда Китайців запевнена! Боксери спалили багато домів, а кількох визначних Китайців, знаних як прихильників чужинців, стяли за кару.

Малий фейлетон.

Б У Р Я.

Гуляє вітер, гне гнучкі гиляки,
Змітає порохи з дороги, гонить
На водах філю; вже замовкли птахи,
Лиш чути вітру шум. На небосклоні
То темними, то бурими валами
Все висше пруть ся хмари, мов ті гори.
Надходить буря. Громи небесами
Стрясають і земля мов чує горе.
І сонце мов би на прощанне.
Зза хмарів виринуло вже в останнє.
Грізне, ярке, мов баня, вся огненна —
Зловіщим світлом занялась вселенна.

А против світла сонця на дорозі
Двох видко жидиків. Десь їм спішить ся,
Бо скоро мелькають тонкі їх носі,
А вітер, шарпаючи поли, гзить ся.

По бурі встало сонце свіже, красне,
Вітрець дощу стручав кришталні сльози
З листків, земля віджила, стало ясне
Водиці личко, повні сьпіву лози.

А там в селі звели жиди клапчасті
Страшнійшу бурю, сльози і риданя;
Ждуть ярмурки дві й бороди шпичасті
На людску кривдү, як на дощ jede каня.

Богато заходу їх коштувало,
Ніж обісте на ліцитацію стало,
Бо й довг малий був й хлоп силивсь віддати,
Ну, — але треба їм на коршму хати.

Вже возний кличе: »Хто дасть більше,
люди,
Того і грунт цілий і хата буде.«
Мовчать усі. Лиш драний жидовина
Над викличну ціну додав — гульдена.

І стріха вже прийшла в жидівські руки,
Сімя мужицка йде у світ скитатись,
І вже добра їм більше не зазнати,
Лиш працю невсипущу, ненастанні муки.

А у садку зеленім, білій хаті
Ме газдувати жид рудий в халаті.
На вивісці горівки фляшка сива
Сияти ме й червона склянка пива.
Лев Лопатинський.

ЧЕРВОНИЙ МАЛЮНОК.

Заходе сонце золотисте,
Сковзить промінєм по ставку,
Вітрець тріпоче тихе лпстя,
Хита зелену осоку...

Пливуча хмара зупинилась:
В ставку-воді на образ свій
Залюбовалась, забарилась —
За землю плисти на спокій...

Верба схилившись над водою,
Куша в воді свої гіллі,
А між густою осокою
Качата грають ся малі...

В обнімках сонічних, вечірних
День літній солодко зітхав;
В бажаннях на ніч тихих, мирних
Весь видокруг так завмирав...

Як ось зненацька вибух гучно
З рушниці над ставком розлігсь!
Здрігнуло коло! З жаху бучно
Качки з ставка у міть знялись!

Знялись світ-за-очі дикі!...
За ними вибухи ще в слід
Глушили їх смертні крики,
Вкривали димом весь захід!...

Й замовкли... Знову тихо стало...
Червоний захід ледве млів...
Не довго ще вірхвіля с'яло
Верби... Ставок все більш чорнів...

Потух захід, а схід яснійшав,
Огнем червоним покривавсь:
Поважно з його місяць вийшов,
З знаємим низом привітавсь.

Повів в ставку синю воду
Червоні очі золоті,
Але його збліднили вроду
Кроваві краплі на воді...

B...k

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕРЬ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовеньству і всім вірним Впреосв. Митроп. і Преосв. Еп. **Ординариатам** всіх трєх епархій, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід огневих.**

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1899 вивозить:

Фонд резервовий	245.814 кор.	52 сот.	} 486.145 кор. 92 сот.
Резерва премій	148.480	—	
„ спеціальна	1.684	80	
Фонд основний	72.000	—	
„ емеритальний	18.166	60	

Тарифи »Дністра« дуже умірковані, услівя обезпечень користні, а шкоди ліквідують ся безпроволочно. До кінця 1899 року вивозили виплачені шкоди 1,669.565 кор. 38 сот. Поліси »Дністра« приймає **Банк красвий і Каси ощадности** у Львові, Коломиї, Самборі, Долині, Снятині, Городенці, Терєбовлі і Заліщиках при **позичках** гіпотечних.

На житє можна обезпечитись **через »Дністерь«** в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услівя, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квіти в рускїм язичі. **Зголошена** о уділенє агенцій в окрестностях, де нема близько агентів »Дністра«, **приймає ся.** »Дністерь« виплатив агентам по конець 1899 р. провізії 216.714 корон.

Львів, ринок ч. 10. (дім »Просьвіти«).

К. СОЛИК

передше МРОЗІНЬСКИЙ

у Львові ул. Собіського ч. 7.

поручає всілякі роди ФУТЕР.

Футра до подорожи, мужескі і жіночі нагортки найновїших фасонів, Ротонди, Сака, Дольманьки, Катанки, Колїври, Боа, Зарукавки, Шапочки дамскі, Шапки мужескі, Шкіри всякого рода, поодинокі і гуртом як також, **Верхи** готові до мужеских і жіночих футер.

Матерії найновїші на верхи в найбільшїм виборі.

Рівнож приймає на літо футра до переховку.

Ціни умірковані і низькі.

Товариство взаїмного кредиту „ДНІСТЕРЬ“

стоваришенє з обмеженою порукою, Львів, ринок ч. 10 (дім »Просьвіти«).

уділяє позички за оплатою 5½% і 1% додатку на кошта адміністраційні, властителям ґрунтів і господарств до 500 корон за порукою двох відповідних ручителїв або за інтабуляцією, над 500 корон тільки за інтабуляцією на першїм місци, до сплати в ратах на 3 до 10 літ. Сьвященниці, не посїдаючі реальностей, мусять крім поруки двох ручителїв предложити еще полісу житєву; обезпечитись можна через »Дністерь« в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові після всяких можливих комбїнацій.

Згаданє Товариство приймає вкладки до опроцентованя від членів і третих осіб по 4%.

Удїл членський вивозить 50 кор., вписове 2 кор.

Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в »Дністерь«.

Інформації уділяє Дирекція листовно або агенти Товариства взаїмних обезпечень »Дністерь«.

Артистичне заведење ритовниче малярства шильдів. Відливаня, таблиць, виріб печаток кавчукових і великий вибір кавчукових друкарень

Генрик Шашіра

Львів, ул. Коперника ч. 3 (побіч аптеки Вп. Миколаша).

Виконує дуже красно всілякі роботи, а іменно: печатки кавчукові і металеві для громад і урядів парохіальних. Шильди мальовані на шклі, дереві, блясї та полотні. Всїлякі лякерования, позолочуваня хрестів. Таблиці і шильди лянї з ріжних металїв, таблиці нагробні і назви улиць, числа на доми.

Гравури на металю та дорогих камінях, печатки, штанци, відзнаки, букви, монограми, герби і гузики до упряжи та ліберїї. Марки печаткові, бляшки шпунт. для броварїв. Нумератори і стемплї на датум. Обцяги до пльомб, шабьлони. Краска до печаток та хемїчна краска до білизни.

Цїнники даром і франко!

